

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

**ŠVICARSKI
PROGRAM
SARADNJE
U BOSNI I
HERCEGOVINI
2025–2028**

Kontekst

Program saradnje Švicarske od 1996. godine predstavlja ključni stub izvrsnih bilateralnih odnosa između dvije zemlje. Švicarska promoviše održivi ekonomski razvoj, demokratiju, dobro upravljanje i jednak pristup svih i građanki javnim uslugama, stvarajući bolje prilike za lokalno stanovništvo. Od 2009. godine, Švicarska održava partnerstvo s Bosnom i Hercegovinom u oblasti migracija, što je u interesu obje zemlje za održavanje sigurnog, uređenog i regulisanog upravljanja migracijama. Program saradnje obuhvata i pitanje dijaspore u Švicarskoj i drugim zemljama, s ciljem poticanja investicija i razmjene znanja. Švicarska je geografski blizu, a dom je za oko 65.000 osoba porijeklom iz Bosne i Hercegovine.

Tri decenije nakon rata, Bosna i Hercegovina suočava se sa suprotstavljenim historijskim narativima i geopolitičkim uticajima. Domaći političari imaju različite vizije daljnje putanje zemlje. Retorika podjela i raširena

korupcija koče napredak. Rastuće tenzije u regiji nose sa sobom rizik od potencijalnog oružanog sukoba.

Potrebe građana i zemlje oblikuje sve veći ekonomski i društveni jaz. Sve brže sužavanje prostora za građansko djelovanje sprečava učešće građana u demokratskim procesima. Zbog izazovnog političkog i ekonomskog konteksta, u posljednjoj deceniji oko 60.000 građana godišnje emigrira, uglavnom u Zapadnu Evropu. Istovremeno, starenje populacije predstavlja izazov za obrazovni i zdravstveni sistem, sistem socijalne zaštite i tržište rada. Uprkos različitim izazovima, poput nerazvijene infrastrukture, ograničenih institucionalnih kapaciteta i nedostatka radne snage, ekonomija je pokazala otpornost. Međutim, potrebne su dodatne investicije kako bi postala konkurentnija i ispunila evropske standarde. Zajedničko regionalno tržište i sve veća integracija Bosne i Hercegovine u

jedinstveno tržište Evropske unije pružaju značajan potencijal za trgovinu i investicije, kako za Bosnu i Hercegovinu, tako i za Švicarsku.

Uslovno otvaranje pristupnih pregovora u 2024. godini dodatno naglašava evropski put Bosne i Hercegovine. Plan rasta Evropske unije za Zapadni Balkan nudi finansiranje infrastrukture, pod uslovom da se ispune reforme u oblasti demokratizacije i regionalne integracije. Švicarska, kao jedan od najvećih bilateralnih donatora, doprinosi ovom putu svojom ekspertizom i iskustvom kao primjer uspješno funkcionirajuće federalne države.

Mobilni studio

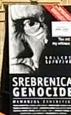
ETH zürich

LEC
Laboratory for Environmental Change

Archi-
tectures
Urban
Design

URBANISTIČKI PLAN UGRANNOG PODRUČJA BAKALUO

Rezultati i naučene lekcije iz 2021–2024

Ekonomski razvoj i zapošljavanje

Švicarska je u saradnji sa domaćim i međunarodnim institucijama i organizacijama za podršku poslovanju podržala razvoj privatnog sektora, unapređenje okvirnih uslova za poslovanje, razvoj vještina i pristup finansijama. Saradnja je obuhvatila unapređenje trgovine, rješavanje dugova, promociju start-upova i digitalizaciju. Ukupno je podržano 777 mikro i malih preduzeća. Izgradnja kapaciteta u promovisanju izvoza, e-trgovine i IT-a pomogla je preduzećima da dobiju pristup novim tržištima i otvore nova radna mjesta. Dostignut je nivo investicija u iznosu od 11,4 miliona švicarskih franaka za početno finansiranje start-upova, zelene kreditne linije i povezivanje sa investitorima. Uloga privatnog sektora u srednjem stručnom obrazovanju ojačana je kroz mentorstvo i programe obuka u preduzećima. Iako je strukturna nezaposlenost opala, nedostatak radne snage i emigracija mladih podstakli su privatni sektor da poveća plate, ulaže u razvoj vještina te zapošljava više žena i stranih radnika. Zelena tranzicija i carine EU-a na ugljik predstavljaju izazov za proizvođače s velikim ugljičnim otiskom.

Lokalna uprava i općinske usluge

Uz podršku Švicarske, pripremljeni su zakoni koji moderniziraju upravljanje vodoprivredom u 25% općina, osiguravajući pitku vodu za više od 1,1 milion ljudi i subvencije za vodne usluge za oko 2.400 građana s niskim primanjima. Novi instrumenti unaprijedili su općinsko planiranje i rad javnih komunalnih preduzeća. Zahvaljujući novim mehanizmima učešća građana, u 27% općina više od 31.000 građana uključilo se u definisanje prioriteta. Švicarska je podržala oko 220 organizacija civilnog društva i saveze općina i gradova kako bi se njihov glas bolje čuo u javnom diskursu. Građanski angažman je i dalje otežan zbog pritiska na slobodu govora i civilno društvo. Potrebno je unaprijediti zakone o lokalnoj samoupravi i kapacitete općina za provođenje pravne stečevine Evropske unije. Uvedeno je upravljanje rizicima od katastrofa, koje treba dodatno ojačati kako bi se odgovorilo na sve veći broj opasnosti izazvanih klimatskim promjenama.

Zdravstvo

Novi pravni okviri kojim se regulišu kontrola duhana, lista lijekova, mentalno zdravlje i

usluge sestrinstva fokusirane na pacijente su ključni koraci prema evropskim standardima i usklađivanju zdravstvenih sistema. Promocija zdravlja prevencije nezaraznih bolesti obuhvatila su više od 800.000 ljudi. Oko 1,4 miliona građana dobilo je pristup uslugama sestrinstva u zajednici, a 88% korisnika izrazilo je visok stepen zadovoljstva. Gotovo 200.000 građana koji spadaju u ugrožene kategorije, koristilo je usluge sestrinstva. Ukupno 74 centra za mentalno zdravlje u zajednici pružaju usluge visokih standarda. Usluge kućne njege su proširene na 3.500 osoba starije životne dobi. Zdravstveni sektor se i dalje suočava sa lošim upravljanjem javnim finansijama, dugovima, iseljavanjem radne snage, te nedovoljnim kvalitetom i pristupom uslugama. Nedovoljno pažnje se posvećuje prevenciji bolesti, iako to može smanjiti troškove sistema i unaprijediti blagostanje ljudi.

Švicarska je pružila podršku Bosni i Hercegovini u upravljanju migracijama, deminiranju i promociji kulture. Podrška pravosudnom sektoru je okončana kako bi se fokus stavio na područja gdje Švicarska može doprinijeti svojom ekspertizom.

Posvećenost Švicarske: prioriteti za period 2025–2028

Švicarska podržava Bosnu i Hercegovinu u izgradnji mirnog i kohezivnog demokratskog društva na njenom putu evropskih integracija. Saradnja se fokusira na sektore u kojima se primjenjuje švicarska stručnost i odgovara na potrebe zemlje i njene prioritete u socioekonomskim reformama i pristupanju EU. Program se fokusira na političke, ekonomske i socijalne reforme za efikasne institucije i javne usluge, održivu zelenu ekonomiju, poboljšanje upravljanja migracijama i bolje funkcionisanje zdravstvenog sektora. Švicarske vrijednosti i stručnost u promovisanju kohezije, federalizma, decentralizacije i kantonalne koordinacije su od posebnog interesa.

Doprinos Švicarske, kao pouzdanog, principijelnog i nepristrasnog partnera, leži i u povezivanju aktera različitih etničkih grupa. Kao zemlja koja nije članica EU-a, njen doprinos evropskim integracijama koje nisu

unaprijed definirane otvara mogućnosti za saradnju i gradi međusobno povjerenje. Posebno su prepoznate švicarska dugoročna posvećenost, fleksibilnost i pristup "odozdo prema gore". U načelu, svi projekti se provode na teritoriji cijele zemlje u cilju osiguranja usklađenog razvoja, kao i kompatibilnih sistema i procesa.

Održiva saradnja u oblasti privrede i migracija

Švicarska podržava Bosnu i Hercegovinu u stvaranju povoljnih uslova za trgovinu i investicije, razvoj privatnog sektora, otvaranje novih radnih mjesta, inovacije, digitalizaciju, rast, prosperitet i održivost. To podrazumijeva poboljšanje ekonomskog okvira izvan administrativnih granica, unapređenje poslovnih usluga te poticanje konkurentnog preduzetništva i start-upova. Ovo se naročito odnosi na napore za osnaživanje mladih i žena, te promociju zelene

ekonomije. U svrhu smanjenja nezaposlenosti među mladima, Švicarska podržava tehničke i stručne obuke koje odgovaraju tržišnim potrebama i usklađene su širom zemlje. Naglasak je stavljen na učenje kroz rad i mentorstvo, u bliskom partnerstvu između organa vlasti, obrazovnih institucija i privatnog sektora. U cilju razvoja ekonomije ulažu se naponi da se poboljšaju uslovi rada i poveća učešće žena i migranata na tržištu rada, uz jačanje saradnje između dijaspore i lokalnih zajednica.

Kroz partnerstvo u oblasti migracija, Švicarska podržava državne organe u jačanju vlasništva nad procesom upravljanja migracijama, posebno kako se Bosna i Hercegovina sve više oslanja na vlastite resurse. Ovaj proces uključuje izgradnju lokalnih kapaciteta, jačanje regionalne saradnje i omogućavanje Bosni i Hercegovini da preuzme punu odgovornost za upravljanja

granicama, zaštitu prava migranata i pružanje osnovnih usluga. To će u konačnici dovesti do održivog i lokalno zasnovanog pristupa u upravljanju migracijama.

Lokalna uprava i općinske usluge

Švicarska promoviše demokratiju i dobro upravljanje kroz jačanje odgovornih i transparentnih institucija koje pružaju kvalitetne javne usluge svim građanima. Naglasak je na aktivnom i sistemskom učešću građana u procesima donošenja odluka, s akcentom na društveno marginalizirane grupe. Institucionalno partnerstvo između švicarskih i lokalnih institucija omogućava im da dijele svoja iskustva u implementaciji Ciljeva održivog razvoja i dobrovoljnom izvještavanju zemlje prema Ujedinjenim nacijama. Također, Švicarska pruža podršku organizacijama civilnog društva u njihovom dijalogu sa vlastima. Ovi napori doprinose društvenoj koheziji i jačaju povjerenje u demokratske procese i institucije.

Podrška usklađivanju zakona i politika sa evropskim standardima od ključne je važnosti za pružanje kvalitetnih javnih usluga u svim općinama. Građani imaju direktne

koristi od sigurnog pristupa pitkoj vodi putem modernizovanih komunalnih usluga. Švicarska podržava organe vlasti u provođenju mjera za energetske efikasnost i prelazak na obnovljive izvore energije, kao i u pripremi za novu klimatsku, realnost te zaštitu od katastrofa.

Zdravstvo

Uz blisku saradnju sa zdravstvenim organima, Švicarska pomaže u obezbjeđivanju pristupa kvalitetnoj primarnoj zdravstvenoj zaštiti širom zemlje, kao i u promovisanju zdravijeg načina života. Švicarske intervencije u primarnoj zdravstvenoj zaštiti fokusiraju se na prevenciju nezaraznih bolesti, poboljšanje sestrinskih usluga i razvoj usluga njege za starije osobe. Time se unapređuje efikasnost zdravstvenog sistema i smanjuju troškovi. Politike, zakoni, podzakonski akti, strategije i profesionalni standardi se razvijaju kroz saradnju oba entitetska ministarstva i usklađuju na nivou cijele zemlje. Saradnja na ličnom i institucionalnom nivou između entiteta doprinosi društvenoj koheziji. Projekti koje podržava Švicarska fokusiraju se na ranjive grupe, kao što su osobe s hroničnim bolestima,

problemima sa mentalnim zdravljem, smanjenom pokretljivošću i osobe koje žive u udaljenim područjima.

Pitanja od zajedničkog interesa

Svi projekti, doprinosi i partnerstva fokusiraju se na uključivanje društveno diskriminiranih grupa i osiguravaju jednak tretman muškaraca i žena, posebno u pristupu uslugama i učešću u demokratskim procesima. Švicarska promoviše dobro upravljanje kroz transparentnost, odgovornost, učešće građana, vladavinu prava i efikasnost – ne tolerišući nikakve koruptivne radnje.

Zdravstvo

Područja djelovanja

Lokalna uprava i općinske usluge

Održiva saradnja u oblasti privrede i migracija

Pristup i partneri

Kao „nacija oblikovana voljom“ (njem. Willensnation), Švicarska posjeduje eksperimentu u promovisanju društvene kohezije među ljudima različitog porijekla, religija i jezika. Švicarska sarađuje s brojnim akterima širom Bosne i Hercegovine, uključujući organe vlasti na svim nivoima, preduzeća, poslovna udruženja, civilno društvo i razvojne partnere. Program saradnje značajno doprinosi očuvanju mira i održivom razvoju tako što identifikuje zajedničke interese i vrijednosti. Program povezuje ljude iz različitih sfera i promoviše razmjenu ideja, iskustava i politika između institucija u cilju usklađivanja sistema i jednak pristup uslugama.

Rezultati programa saradnje zavise od političke volje svih nivoa vlasti da provedu reforme i ostvare interakciju sa civilnim društvom i privatnim sektorom. Fokus švicarskog političkog dijaloga bit će na socioekonomskim uslovima, lokalnoj upravi, upravljanju migracijama, te na vodnom, energetskom i zdravstvenom sektoru.

Švicarski pristup, zasnovan na prepoznavanju potreba, osigurava da saradnja bude usklađena s prioritetima Bosne i Hercegovine, koristeći švicarsku stručnost i nadopunjuje napore EU. Pristupi zasnovani na učinku i lokalno vođen razvoj povećavaju učinkovitost i osnažuju institucije.

Gdje god okolnosti dozvoljavaju, Švicarska će dati prednost saradnji sa lokalnim partnerima umjesto delegiranju mandata stranim akterima. Poželjni modaliteti saradnje su partnerstva i osiguravanje osnovnih sredstava. Švicarska promoviše koordinaciju između razvojnih aktera i regionalnu saradnju.

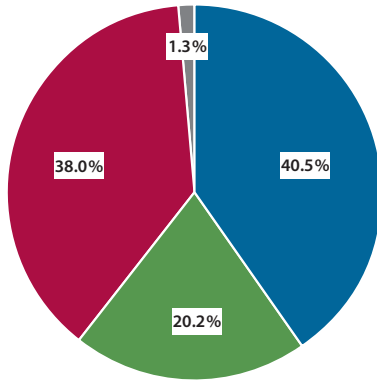
Namjera Švicarske je da obezbijedi bespovratna sredstva u iznosu do 15 miliona CHF godišnje (30 miliona KM) tokom perioda 2025-2028. godine. Ovim će se stvoriti mogućnosti za privlačenje dodatnih sredstava multilateralnih banaka i privatnog sektora.

Karta Bosne i Hercegovine

Program Saradnje 2025–2028

Indikativni ukupni budžet: CHF 60,400,000 *

Raspodjela po područjima djelovanja

- Održiva saradnja u oblasti privrede i migracija
- Zdravstvo
- Lokalna uprava i općinske usluge
- Other

* Informacije o finansijskom okviru su indikativne. Ove informacije služe isključivo kao osnova za buduće planove troškova, koje svake godine preispituju Savezno vijeće i Švicarski parlament.

Map No. 3729 Rev. 6 UNITED NATIONS
March 2007

Department of Peacekeeping Operations
Cartographic Section

Impresum

Izdavač:

Savezno ministarstvo vanjskih poslova (FDFA)
Švicarska agencija za razvoj i saradnju (SDC)
3003 Bern Zollikofen
www.deza.admin.ch

Dizajn:

Mark Manion, Communication Arts

Fotografije:

FDFA

Kontakt:

Sektor za Istočnu Evropu
(Section Eastern Europe)
+41 58 467 87 78
deza.osteuropa@eda.admin.ch

Ambasada Švicarske
Zmaja od Bosne 11
Zgrada RBBH objekat B
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina
sarajevo@eda.admin.ch

